

SVENSKT NÄRINGSLIV

Utbildningsdepartementet	Vår referens/dnr:
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten	SN Dnr 169/2016
Registrator	
Drottninggatan 16	Er referens/dnr:
103 33 Stockholm	U2016/03105/GV

2016-10-31

Remissvar

Validering med mervärde, DS 2016:24

Svenskt Näringsliv med medlemsorganisationer har fått möjligheten att lämna synpunkter på rubricerad departementspromemoria. Promemorian redovisar resultatet av det uppdrag departementsrådet Elin Landell fick 2014 och som handlar om att utreda överblickbara system för validering. Svenskt Näringsliv välkomnar initiativet och menar att ett nationellt sammanhängande system för validering kan effektivisera utbildningsinsatser och bidra till ökad matchning på svensk arbetsmarknad.

Frågan om validering är angelägen för företagen ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Sverige kan inte täcka företagets rekryteringsbehov enbart med inhemsk arbetskraft utan är beroende av invandrad kompetens för att kunna kompetensförsörja landet. Validering kan spela en central roll i processen att matcha en individs kompetens mot ett jobb eller ett utbildningsinnehåll i syfte att ge behörighet eller tillgodoräknande.

Digitaliseringen och globaliseringen har lett till en snabbt föränderlig arbetsmarknad och ett ökat behov av omställning och vidareutbildning. Det mesta av det livslånga lärandet sker i jobbet, och när lärande sker i andra miljöer än i det formella utbildningssystemet behövs metoder för att synliggöra och erkänna den, både gentemot det formella utbildningssystemet och arbetslivet, så att den kan omsättas i nya sammanhang.

Svenskt Näringsliv anser att promemorian haltar i fråga om branschvalideringen då den saknar förslag på insatser och en konsekvensanalys. Ett nationellt sammanhängande system för validering måste omfatta även branschvalidering och de modeller inom ramen för denna som utvecklats inom flera yrkesområden i näringslivet. Inspel med förslag till insatser för att stärka den branschvalidering som sker idag kommer därför att spelas in till arbetet med den nationella strategin för validering inom Valideringsdelegationen.

En väl fungerande branschvalidering är samhällsekonomiskt effektiv och lönsam då den kan underlätta för såväl integration som yrkesväxling på arbetsmarknaden både för högutbildade och personer med kortare utbildningsbakgrund som via en branschvalidering kan identifiera behov av nischade yrkesutbildningsinsatser för att matchas mot en specifik yrkesroll.

Allmänna synpunkter

Ett av de största värdena med promemorian är att den bidrar till att tydliggöra definitionen av validering. Den förtydligar dessutom rollfördelningen mellan myndigheter på ett bra sätt. Det menar Svenskt Näringsliv är viktiga förutsättningar för att validering ska få större genomslag än tidigare inom såväl utbildning som kompetensförsörjning samt att den kan ske på ett ändamålsenligt sätt.

Den nya definitionen kommer att innebära att delar av den kompetenskartläggning som sker idag och som inte leder fram till en kvalifikation inte kommer att definieras som validering. Detta behöver istället kunna resultera i ett kartläggningsutlåtande.

För att ett valideringssystem ska bli nationellt sammanhängande menar Svenskt Näringsliv att det krävs en övergripande samordning mellan myndigheter och branscher och för användningen och utvecklingen av all validering, oavsett syfte. Det finns också behov av att samla in, analysera och redogöra för statistik och annan övergripande information som härrör validering.

Särskilda synpunkter

5. En enhetlig utgångspunkt och samordning med tydligare ansvar för validering

5.1 Svenskt Näringsliv delar utredningens förslag om att Sverige ska använda den definition som EU rekommenderar och som mynnar ut i att validering ska betraktas "som hela den process som syftar till att ge deltagaren ett formellt intyg på sin tidigare förvärvade kompetens – en kvalifikation – och i vilket ingår att identifiera eventuella behov av kompletterande utbildning för att fullt ut nå upp till kvalifikationen". Validering blir då en process där ett behörigt organ bekräftar att en person har uppnått läranderesultat som mätts mot en relevant standard och som består av fyra etapper:

- identifiering, under ett samtal, av individens särskilda erfarenheter,
- dokumentation för att synliggöra individens erfarenheter,
- formell bedömning av dessa erfarenheter, samt
- certifiering av resultatet av bedömningen som kan leda till en full eller partiell kvalifikation".

Det är bra att validering omfattar helheten men samtidigt är det viktigt att till exempel kartläggningsdelen inte blir allt för omfattande i de fall individen har en tydlig erfarenhet, exempelvis när valideringen görs på en arbetsplats för de anställda.

5.2 Svenskt Näringsliv välkomnar ett förtydligande i ansvariga myndigheters¹ uppdrag för validering inom sina respektive områden. Däremot saknar promemorian förslag för hur samverkan mellan ansvariga myndigheter och branscher ska utformas. Som nämnts tidigare finns ett behov av övergripande insamling och redovisning av statistik, analys och informationsinsatser om validering. Svenskt Näringsliv menar vidare att en löpande dialog

¹ Skolverket, Universitets- och högskolerådet, och Arbetsförmedlingen.

mellan berörda myndigheter och branscher är nödvändig för valideringens legitimitet och kvalitetssäkring.

5.3 Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att ge Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att 1) främja och samordna användningen och utvecklingen av validering inom sitt verksamhetsområde 2) främja branschernas medverkan i valideringsarbetet 3) stödja branscherna när det gäller kvalitetssäkring, utveckling av metoder, och information om validering och 4) samverka med berörda myndigheter på andra områden i syfte att skapa ett nationellt sammanhängande valideringssystem.

Myndigheten för yrkeshögskolan har spelat och spelar en viktig roll för arbetet med EQF/SeQF. SeQF spelar en avgörande roll för utvecklingen och kvalitetssäkringen av valideringsarbetet. Svenskt Näringsliv vill därför betona Myndighetens för yrkeshögskolans roll för det fortsatta arbetet med validering mot yrkeskvalifikationer.

5.4 Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning om att myndigheter med eget eller övergripande ansvar för valideringsåtgärder eller behörighetsbedömningar bör få i uppdrag att se till att det på deras publika webbplatser finns lättfunnen och lättåtkomlig information om validering som rör den egna sektorn samt länkar till motsvarande information hos övriga berörda myndigheter. Att myndigheterna ska länka till varandras sidor är dock inte tillräckligt. Svenskt Näringsliv ser ett uppenbart behov av en samordnande funktion även i detta fall. Ansvaret med att tillgodose olika målgrupper med information kan med fördel läggas på den instans som bör ges ett helhetsansvar för användning och utveckling av all validering.

Behovet av initiativ som Valideringsifo.se, som på ett övergripande sätt samordnar information om validering till olika målgruppen, är fortsatt stort, om än i en vidareutvecklad version som också bör ha tydligare ingångar för den som vill få sina kvalifikationer värderade.

5.5 Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning om att myndigheter med eget eller övergripande ansvar för valideringsåtgärder eller behörighetsbedömningar bör få i uppdrag att redovisa omfattningen av validering. En förbättrad statistik och samlad uppföljning på området är nödvändigt för att skapa en överblick och kan dessutom som utvecklingsunderlag för all validering.

6. Validering inom kommunal vuxenutbildning

6.2 Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att kartläggning ska ingå som ett delmoment i en validering och att detta tydliggörs i Skollagen. Svenskt Näringsliv vill gärna se en motsvarande förändring i förordningen om arbetsmarknadspolitiska program.

6.3 Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att intyg och betyg ska kunna utfärdas vid en validering inom vuxenutbildningen.

6.4 Svenskt Näringsliv välkomnar vidare ett förtydligande i förhållandet mellan validering och prövning, där validering omfattar en strukturerad kartläggning, bedömning, värdering och dokumentation samt ett erkännande av kunskaper och kompetens som en person har och en prövning omfattar en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller i ämnesplaner.

6.5 Svenskt Näringsliv tillstyrker även förslaget att huvudmännen inom vuxenutbildningen ska omfattas av samma skyldighet att erbjuda validering som gymnasieskolan.

7. Validering inom yrkeshögskolan

7.1.2 Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att förtydliga behörighet och urval till en yrkeshögskoleutbildning. Svenskt Näringsliv tillstyrker vidare förslaget om att ta bort begränsningen i antalet som ska omfattas av 4 § och som berör behörighet genom reell kompetens. Utgångspunkt bör vara att reell kompetens alltid ska prövas i likhet med formella meriter som behörighetsgrund. Myndigheten för yrkeshögskolan bör dessutom få i uppdrag att följa upp hur tillämpningen av reell kompetens vid prövning av behörighet och tillgodoräknande fungerar i praktiken.

7.1.3 Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att förtydliga utbildningsanordnarens skyldighet att på begäran av en studerande pröva om han eller hon har sådana kunskaper, färdigheter och kompetenser som har förvärvats i utbildning, yrkesverksamhet eller på annat sätt som kan godtas för tillgodoräknande vid yrkeshögskolestudier. För att underlätta validering inom yrkeshögskolan ser Svenskt Näringsliv behov av att införa orienteringskurser motsvarande de som finns inom vuxenutbildningen. Det kan skapa incitament för utbildningsanordnarna att validera reell kompetens. Idag saknas medel för genomförande av validering och dessutom kan förlora medel om den studerande genom validering kan visa sig inte behöva delta i hela utbildningen. För den studerande kan det innebära att studielån/bidrag påverkas. Inom den gymnasiala vuxenutbildningen finns möjlighet att erbjuda en så kallad orienteringskurs vilken kan överbrygga en del av ovan nämnda problem.

8. Validering inom högskolan

Tyvärre lämnar promemorian inga specifika förslag kring validering inom universitet och högskolor. Det är synd eftersom mycket tyder på att bristande validering utgör en flaskhals inte minst för invandrare som vill eller behöver komplettera sina utbildningar på ett svenskt lärosäte. Svenskt Näringsliv efterfrågar särskilt förslag på hur man kan lösa frågan om preliminära utlåtanden för behörighet.

Svenskt Näringsliv anser att det är djupt problematiskt att respektive universitet och högskola har sina egna modeller för validering av reell kompetens i syfte att ge behörighet eller tillgodoräknande och bedömer att en sådan ordning strider mot Europeiska rådets tredje princip om att valideringsprocessen måste vara kvalitetssäkrad, rättvis och transparent. Det uppdrag som Universitets- och högskolerådet (UHR) fått och som handlar om att bidra till att en varaktig struktur för validering av reell kompetens är inte tillräcklig. Svenskt Näringsliv efterfrågar ett tydliggörande av hur en sådan struktur ska se ut för att vara rättssäker och likvärdig och hoppas att detta är en fråga som utreds vidare av Valideringsdelegationen 2015-2019.

Svenskt Näringsliv anser att man i syfte att uppnå likvärdiga, transparenta och förutsägbara bedömningar för behörighet eller tillgodoräknande bör undersöka förutsättningarna för ett centraliserat system, om än med lokala anpassningar. Det behövs också utredas huruvida den validering som görs på lärosätena i syfte att ge ett tillgodoräknande behöver kopplas till resurser för att motverka de negativa ekonomiska incitament en sådan validering annars innebär.

Bifogat nedan finner ni förslag på kompletterande insatser för att stärka den validering som pågår inom flera branscher på arbetsmarknaden.

Förslagen kommer att utgöra Svenskt Näringslivs inspel till arbetet med den nationella strategin för validering inom ramen för Valideringsdelegationen 2015-2019.

Behov av insatser för kvalitetssäkring för ökad tydlighet och legitimitet

Det behöver finnas medel för kvalitetssäkring av befintliga valideringsmodeller inom ramen för det pågående standardiseringsarbetet inom Myndigheten för yrkeshögskolan. En tänkbar finansieringsstruktur skulle kunna vara att kanaliserade medel från Europeiska socialfonden via Myndigheten för yrkeshögskolan som branscherna kan söka från.

Behov av utvecklingsmedel för anpassning till SeQF

Det finns ett behov av utvecklingsmedel för att anpassa befintliga valideringsmodeller enligt SeQF. Det behövs också utvecklingsmedel för att identifiera behov av modeller för nya yrkeskompetenser och yrkesroller. Detta skulle förslagsvis kunna ske via Myndigheten för yrkeshögskolan.

Finansiering och processledning vid genomförandet behöver bli tydligare

Man kan kvalificera sig till en branschvalidering på olika sätt. Finansieringen av en branschvalidering kan därför se olika ut beroende på om validanden exempelvis arbetssökande eller anställd i ett företag. Det bör dock tydligt framgå för såväl individ och företag som för ansvarig myndighet och ansvarig bransch vem som har det övergripande ansvaret för processen.

Det behövs finansiering för kompletterande utbildningsinsatser för bättre matching

I det fall en branschvalidering identifierat behov av kompletterande utbildningsinsatser behöver det finnas finansiering för sådant. Detta bör framgå av en processbeskrivning.

Behov av information och marknadsföring för ökad kunskap om branschvalidering

Promemorian berör behovet av informationsinsatser för ökad kunskap om validering. Här vill Svenskt Näringsliv bara påminna om att behovet att sprida information och marknadsföra valideringsmodeller även finns hos branscher. Det behöver därför finnas medel för informationsinsatser om branschvalidering riktat till såväl myndigheter och kommuner som till de målgrupper som valideringsmodeller riktar sig till.

För mer information kontakta Mia Liljestrand mia.liljestrand@svensktnaringsliv.se, ansvarig för yrkesutbildning för vuxna och/eller Mikaela Almerud mikaela.almerud@svensktnaringsliv.se, ansvarig för högskolefrågor inom Svenskt Näringsliv.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Mia Liljestrand

Mikaela Almerud